

Türkad

DERVİŞ İVAZ'IN DÂSİTÂN ADLI ESERİNDE İMLÂ VE SES ÖZELLİKLERİ ¹

Beyza İLHAN ²

ÖZET

Eski Anadolu Türkçesi üzerine yapılan çalışmalar neredeyse tamamlanmıştır, ancak bu döneme ait henüz gün yüzüne çıkmamış eserler vardır. Bu eserlerin bulunup okunması, eserler üzerinde dil bilgisi incelemesi yapılması, sözlük veya dizin hazırlanması Eski Anadolu Türkçesi çalışmalarına büyük katkı sağlayacaktır. Bu makalede 15. yüzyıl şairlerinden Derviş İvaz'ın Dâsîtân adlı eseri tanıtılacaktır. Ayrıca "Dâsîtân" adlı eserin imla ve ses özellikleri üzerinde durulacaktır. Bu makalenin amacı: Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olan Dâsîtân adlı eseri bilim dünyasına tanıtmak, bu eserin imla ve ses bilgisi özelliklerini tespit etmek ve Eski Anadolu Türkçesi alanında yapılan çalışmalara katkıda bulunmaktır. Bu makalede öncelikle kaynak taraması yöntemi kullanılmıştır. Kaynak taraması sonucunda Derviş İvaz'ın Dâsîtân adlı eseri üzerinde günümüze kadar çalışma yapılmadığı görülmüştür. Daha sonra Dâsîtân adlı eserin imla ve ses özellikleri fişleme yöntemiyle tespit edilmiştir. Dâsîtân, Eski Anadolu Türkçesi döneminde, mesnevi nazım şekli kullanılarak yazılmış bir eserdir. Eserde ilgi çekici ve öğüt verici birçok hikâye yer almaktadır. Derviş İvaz, Eski Anadolu Türkçesi döneminin meşhur şairlerinden değildir, ancak onun yetenekli bir şair olduğu Dâsîtân adlı eserinden anlaşılmaktadır. Eserin elde bulunan baskısı Milli Kütüphanede bulunmaktadır. Dâsîtân'ın imlasında Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özellikleri bulunmaktadır. Eser ses bilgisi açısından imlaya paralel görünüm arz eder.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Derviş İvaz, Dâsîtân, İmla, Ses Özellikleri.

SPELLING AND PHONETIC PROPERTIES OF DÂSİTÂN BY DERVİŞ İVAZ

ABSTRACT

The works on the Old Anatolian Turkish are almost complete, but there are some works that have not yet appeared in the day. Finding and reading these works, the examination of the grammar on the works, the preparation of the dictionary and the index will contribute to the studies of Old Anatolian Turkish. In this article, Dâsîtân of 15th century poets Derviş İvaz will be introduced. In addition, the spelling and phonetic properties of the "Dâsîtân" will be emphasized. The purpose of this article is to introduce the "Dâsîtân", belonging to the period of Old Anatolian Turkish period, to determine the spelling and phonetic properties of this work and to contribute to the work done in the field of Old Anatolian Turkic. In this article, the literature review method was used first. As a result of the literature review, it has been seen that no study has been carried out on "Dâsîtân" written by Derviş İvaz. Later, the spelling and phonetic properties of "Dâsîtân" were determined by the method of card indexing. Dâsîtân is a work written in the Old Anatolian Turkish period using mesnevi style. There are many interesting and advisable stories in the work. Derviş İvaz is not one of the famous poets of Old Anatolian Turkish period, but it is understood from Dâsîtân that he is a talented poet. The copy of the work is in the National Library in Turkey. The spelling of the Dâsîtân reveals the typical properties of the Old Anatolian Turkish. The work exhibits phonetic properties parallel with spelling.

Key Words: Old Anatolian Turkish, Derviş İvaz, Dâsîtân, Spelling, Phonetic Properties.

¹ Bu makale, yazarın hazırlamakta olduğu "Derviş İvaz'ın Dasitan Adlı Eseri (İnceleme-Metin-Dizin)" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi. E-posta: bilhan0289@gmail.com

Giriş

Türkiye Türkçesinin ilk tarihi devresi olan Eski Anadolu Türkçesi Türk dünyasının en büyük grubunu oluşturan Oğuzların da bilinen en eski yazı dilidir (Gülsevin ve Boz 2010). X. yüzyıldan itibaren Orta Asya'dan batıya göç eden Oğuzların XII. yüzyılın sonlarında kendi lehçelerine dayalı olarak Anadolu'da kurup geliştirdikleri yazı diline Eski Anadolu Türkçesi denilmektedir. Bu terim yerine daha önceleri "Eski Osmanlıca" da kullanılmaktaydı. (Gülsevin ve Boz 2010) Bu terim ilim dünyasında yaygınlık kazanmadı. Bu dönem için *Eski Türkiye Türkçesi* (Timurtaş, 2012); *Eski Oğuz Türkçesi* (Ercilasun, 2009, s. 430); *Eski Anadolu Oğuzcası* (ya da *Eski Oğuzca*) (Gülsevin & Boz, 2010, s. VII) terimleri kullanılsa da en yaygın olarak *Eski Anadolu Türkçesi* terimi kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi dönemi 13. yüzyılda başlar ve 16. yüzyıl başlarına dek sürer. 16. yüzyılda yerini Osmanlı Türkçesine bırakır (Ercilasun, 2009, s. 438).

Eski Anadolu Türkçesi üzerine yapılan çalışmalar neredeyse tamamlanmıştır, ancak bu döneme ait henüz gün yüzüne çıkmamış eserler vardır. Bu eserlerin bulunup okunması, eserler üzerinde dil bilgisi incelemesi yapılması, sözlük veya dizin hazırlanması Eski Anadolu Türkçesi çalışmalarına büyük katkı sağlayacaktır. Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait gün yüzüne çıkmamış eserlerden biri de *Dâsitân*'dir. Derviş İvaz adlı bir müellif tarafından yazılan *Dâsitân* adlı eser Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini taşımaktadır. Bu makalede Derviş İvaz'ın *Dâsitân* adlı eserinin imlâ ve ses özellikleri üzerinde durulacaktır. Böylece eserin, dönemin ses özelliklerini ne düzeyde yansıttığı tespit edilecek, Batı Türkçesinin ilk döneminde yazılmış olan bir eser bilim dünyasına tanıtılacak ve Türk kültürüne kazandırılacaktır.

Bu makalede Derviş İvaz'ın *Dâsitân* adlı eseri hakkında bilgi verilmiş, daha sonra eserin imla ve ses özellikleri üzerinde durulmuştur. Eserin içeriği hakkında bilgi verildikten sonra eserin Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini gösteren ses bilgisi unsurları örneklendirilecektir.

Eski Anadolu Türkçesinin İmlâ ve Ses Özellikleri

Eski Anadolu Türkçesi imlâ bakımından iki ayrı özellik arz eder. Birisi Eski Türkçe yazı geleneğinden gelen Eski Uygur imlâsı, diğeri ise yeni girilen medeniyet dairesinin yazı dilleri olan Arap ve Fars imlâsıdır. Eski Anadolu Türkçesinin yaklaşık üç yüz yıl süren ve giderek olgunlaşan bütün devreleri için sağlam bir imlâdan söz etmek mümkün değildir. Bu sebeple imlâ devre ve esere göre farklılık gösterebilmektedir (Gülsevin & Boz, 2010, s. 23). Eski Anadolu Türkçesi döneminde yazılan eserlerde Arap alfabesi kullanılmıştır. Anadolu'ya gelen Oğuzlar Arap alfabesi ile eserler yazarken hem Orta Asya'daki yazı dili yazım geleneğinin devamını yaşatmışlar hem de bazı hususlarda kendilerine özgü yazımlar geliştirmişlerdir. Bazı konularda yazım standartlaşması söz konusu ise de bazı durumlarda farklı yazım tercihleri de görülmektedir. Bazı metinler harekeli bazıları ise harekesiz yazılmıştır. Sadece bazı yerlerin harekelendiği metinler de vardır (Türk, Arslan Erol, Gülsevin, Durgut ve Ceritoğlu, 2013, s. 57-58).

Eski Anadolu Türkçesi eserleri Arap harfleriyle yazıldığı için, bu dönemdeki ünlü çeşitlerini sadece alfabenin imkan verdiği ölçüde tespit edebilmekteyiz. Türkçedeki 8 ünlü fonemini göstermek için Arap harflerinde sadece 3 harf bulunmaktadır: elif (ا): /a/, /e/; ye (ي): /i/, /i/; vav (و): /o/, /ö/, /u/, /ü/. Ünlülerde kalınlık- incelik uyumu Türk dilinin Köktürkçeden beri izlenebilen en sağlam uyumudur. Eski Anadolu Türkçesi döneminde de kalınlık-incelik uyumu vardır. Hatta bazı durumlarda, günümüz Türkçesi yazı dilinden daha ileri bir uyum söz konusudur (Türk vd. 2013, s. 63). Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait metinlerin ses bilgisi bakımından gösterdiği en dikkat çekici hususiyet, düzlük-yuvarlaklık bakımından ünlü uyumunun zayıf olmasıdır. Ünlülerde genellikle bir yuvarlaklaşma eğilimi vardır. Birçok ekin ünlüsünde de yuvarlaklaşma görülür (Timurtaş, 1992, s. 121). Bu uyum iki yönden bozuktur: 1. Bazı ekler sadece yuvarlak ünlü ile kullanılır. Öndeki hecesi düz ünlülü olan pek çok kelimenin de takip eden hecesinde yuvarlak ünlü bulunur. 2. Bazı ekler sadece düz ünlü ile kullanılır. Öndeki hecesi yuvarlak olan bazı kelimelerin de takip eden hecesinde düz ünlü bulunur (Türk vd. 2013, s. 63).

Eski Anadolu Türkçesinde umumî olarak bir yuvarlaklaşma temâyülü mevcut olmakla beraber, bazı kelimelerde Eski Türkçeye göre bir düzleşme görülmektedir: bit- < büt-. Bazı kelimelerde kök vokali yuvarlak olduğu halde, daha sonraki vokal düzdür. Bu kelimelerin büyük bir kısmı Eski Türkçede de düz vokallidir. Bir kısmı ise her iki şekilde de görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesinde de bazılarının iki şekli bulunmaktadır. Fakat düz vokalli şekil daha yaygındır: bulud, çüri-, kurı-. Bazı ekler kökün vokali ne olursa olsun daima düz vokal taşımaktadırlar. Bu ekler şunlardır: Akkuzatif eki -ı, -i; 3. şahıs iyelik eki -ı, -i; görülen geçmiş zaman 3. şahıs eki -dı, -di; soru eki -mı, -mi (Eski Türkçede daima yuvarlak vokallidir. -mu, -mü); iyelik eki -sı, -si; isimden isim yapma eki -cı, -ci; anlatılan geçmiş zaman eki -mış, -miş; emir teklik 2. şahıs eki -gıl, -gil; bildirme teklik 2. şahıs eki -sın, -sin ; fiil çekiminde teklik 2. şahıs eki -sın, -sin; bildirme çokluk 2. şahıs eki -sız, -siz; fiil çekiminde çokluk 2. şahıs eki -sız, -siz; fiilden isim yapma eki -ıcı, -ici; gerundium eki -ınca, -ince; isimden isim yapma eki -lık, -lik umumiyetle düz vokallidir, yuvarlak şekli de bulunmaktadır (Timurtaş, 1976, s. 337-339).

Eski Türkçe ve geçiş devresinde kalın oldukları halde ç, ñ, ş, y, konsonantları ile bir arada bulunmaları sebebiyle bazı kelimelerdeki vokaller incelmıştır: biç-< bıç-. Vokal türemesinin çok az örneği vardır. Ancak kelime ortasında olmak üzere birkaç kelime de bir vokal türemesi görülmektedir: azacuk. Kelime başında vokal düşmesi için çok az örnek vardır: sıtma<ısıtma. Dilimizde orta heceler vurgusuz olduğundan dolayı, kelime ortasında vokal düşmesi fazla görülmektedir. Gerek kelime bünyesinde gerekse eklerde vokal düşmesinin pek çok örnekleri vardır: buyruk, çağrı- (Timurtaş, 1976, s. 339).

Eski Anadolu Türkçesinde birden fazla heceli kelimelerin sonunda bulunan kalın ve ince g erimiştir: ölü< ölüğ, diri< tirig. İkinci ve daha sonraki hecelerin başında bulunan ince ve kalın g'ler erimiştir: alan< algan, viren< birgen. Söz başındaki bir kısım t'ler tonlulaşmıştır: diri< tirig, deve< tewe. Söz başındaki bir kısım k'ler tonlulaşmıştır: girü< kirü, gönül< köñül. Dış arası d'ler y olmuştur: ayak< adak, gey-< ked-. Çift dudak w'leri dış-dudak v'sine dönmüştür: ev< ew, av< aw. Üç kelimedeki ses başı b- sesi v- olmuştur: var-< bar-, var< bar, vir-< bir-. Bir kelimedeki söz başı b- sesi düşmüştür: ol-< bol-. -lXg isimden isim yapma eki, -Xr ve -DXr ettirgen çatı ekleri, 1. ve 2. şahıs iyelik ekleri, ilgi hâli eki, çokluk 1. şahıs ekleri, bilinen geçmiş zaman teklik 1. ve 2. ve çokluk 2. şahıs ekleri, emir kipinin teklik ve çokluk 3. şahıs ve çokluk 2. şahıs ekleri yardımcı ünlüleriyle birlikte yuvarlaklaşmıştır: başlu< başlıg, içür-< içir-, bildür-< bildir-, başum< başım, başuñ< başıñ, başumuz< başımız, başuñuz< başıñız, atanuñ< atanıñ, senüñ< seniñ, kişiyüz< kişi-biz, alavuz< alga-biz, aldum< aldım, alduñ< aldıñ, alduñuz< aldıñız, alsun< alsın, bilüñ(üz)< biliñ(iz), bilsünler< bilsinler. -p(An) zarf-fiil ekinden önceki yardımcı ünlü de yuvarlaklaşmıştır: alup< alıp, aluban< alıpan. -g> -ğ> -w> -Ø değişmesinin yol açtığı başka yuvarlaklaşmalar da vardır: bilü< bilig, aru< arıg, ayru< adrıg. Bilinen geçmiş zamanın çokluk 1. şahıs eki daima yuvarlaktır: alduk, bildük. Bildirme eki de yuvarlaktır: birdür, vardır. Bu yuvarlak eklerin yanı sıra meslek isimleri yapan +çI, sayıları derecelendiren +(I)nçI, teklik 3. şahıs iyelik, teklik 1. şahıs (bir türde) ve çokluk 2. şahıs, teklik ve çokluk 3. şahıs bilinen geçmiş zaman, -mİş görülen geçmiş zaman, -IsAr gelecek zaman, -IçAk ve İnÇA zarf-fiil eklerinin, emir kipindeki -gIl pekiştirme ekinin ve çatı eklerinden önceki yardımcı ünlülerin sadece düz biçimleri bulunmaktadır: demürçi; üçüncü; gözi; gelürin (gelirim); gelürsüz (gelirsiniz); gördi; görmişem; göriser; göricek; görince; görgil; göril-, bulın-, durı- (Ercilasun, 2009, s. 453).

1. Dâsıtân

1.2. Eserin Müellifi

Derviş İvaz

1.3. Eserin Künyesi

Derviş İvaz'ın Dâsıtân adlı eserinin dili Türkçedir. Eser Ankara Milli Kütüphanede 06 Hk 3927/3 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Koleksiyon olarak Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesine ait olup Dvd numarası 1416'dır. Çalışmamızda yaprak 42b-79b incelemeye alınmıştır. Satır sayısı 15, yazı türü harekeli nesih ve kâğıt türü üç ay filigranlıdır. Deffeleri düşük kapsız ciltlidir. Söz başları kırmızıdır. Eserin başı eksiktir.

1.4. Eserin Muhtevası

Eser, incelememize dâhil olmayan ancak incelememizin başladığı hikâyenin olduğu 42b'nin üst tarafında bulunan beyitlerden anlaşıldığı üzere Hicri 7 Şaban 883 tarihinde tamamlanmıştır. Eserde kırmızı olarak yazılmış söz başları şunlardır: 1- Hikayet-i Câfer-i Tayyar'un oğlancukların beyan ider, 2-Der-beyân Beni Ad Padişahı, 3- İlâhi, 4- Hikayet-i Çoban ve Musa, 5- Hikayet-i Şehmân u Ömer. Derviş İvaz eserini mesnevi nazım şeklinde yazmıştır. Vezin kullanımı her söz başında ya da hikâyede değişiklik gösterse de genelde Fâilâtün/ Fâilâtün/ Fâilün vezni kullanılmıştır. Eserde bunun dışında 6 dörtlük bulunmaktadır ve eser toplam 1067 beyitten oluşmaktadır.

1.5. Eserin Konusu

Dâsîtân adlı eser, "Hikayet-i Câfer-i Tayyar'un oğlancukların beyan ider" söz başıyla başlamaktadır. Bu kıssa 42b'den başlayıp 48b'de nihayetlenmektedir ve 1-179. beyitleri kapsar. Cafer Tayyar sahabeden olup Hz. Muhammed (s.a.v)'in amcasının oğludur. Hadis-i Şerif'e göre Mute seferinde şehit düştükten sonra Cebrail Aleyhisselam'ın Hz. Muhammed'e ilettiği üzere kendisine Hz. Allah iki kanat takmıştır ve o halde cennette uçmaktadır. Eserimizde geçen kıssada ise Cafer-i Tayyar'ın iki oğlunun başından geçenler anlatılmıştır. Eser Allah'a hamd ve ümmet-i Muhammed'den olmaya teşekkür beyitleriyle başlamıştır. Beyitlerde Hz. Muhammed'i ve âlini kişinin annesinden, babasından, oğlundan ve kızından daha çok sevmesi gerektiği anlatılmıştır. Onları sevmek ise onlara uymakla; onların yapmadıklarını yapmamakla olur. 28. beyite dek bunlardan ve Hz. Muhammed'in peygamberlik yolunda çektiği sıkıntılardan bahseder. 28. beyitle birlikte "Diyeyin uş başladum bir dâsîtân / Evvela yaksun dinleyeni dositân" diyerek kıssayı anlatmaya başlamıştır Derviş İvaz. Müellif bu kısımda vezin olarak Fâilâtün/ Fâilâtün/ Fâilün'ü kullanmıştır. Cafer-i Tayyar'ın iki oğlu vardır. Büyük olan oğlunun ismi İbrahim, küçüğünün ise ismi Muhammed'dir. Metinde bahsedildiğine göre bu iki oğlancık asker içinden kaçarak Fırad kenarı boyunca gurbet ateşine yanarak giderler. Buradan itibaren şair beyitlerde kendi acizliğini anlatarak Yaradan'ın affını dilemiştir. 103-135. beyitler arasında şair, İbrahim Aleyhisselam'ın Nemrud ile olan mücadelesini anlatmıştır. Hz. İbrahim'in putları parçalayışı, bunun neticesinde Nemrud'un kendisine düşman olup şeytanın yönlendirmesiyle onun cehennemde görmüş olduğu mancınık sistemini kurdurarak Halilullah'ı ateşe attırmasını eserinde işlemiştir. Hz. Allah'ın mucizesiyle ateşin gül bahçesine dönüşmesi, Nemrud'un sivrisinekle cezalandırılması tamamıyla eserde yer almıştır. Ancak kıssanın devamı 187-358. beyitlerde anlatılarak tamamlanmıştır. Kıssanın bitişini ilan eden dizeler kırmızı renkle yazılmıştır. 135. beyitten itibaren (47a) Câbir'in oğullarının hikayesi anlatılmıştır. Bu iki oğlunun kıssası 179. beyitte "Mucizatu'n- Nebiyyü / Sallallahü aleyhi vesellem" diyerek tamamlanmıştır. 179-187. beyitler ise Hz. Muhammed'in Habeşliler ile yaşadığı başka bir olayı ve 100 Habeşlinin iman etmesini bizlere aktarır. 359-443. arasında beyitlerde ise Hz. Musa'nın bir kıssası yer alır. Bu kıssada yaşananlar Hz. Musa ile bir köpek arasında geçer.

Eserde ikinci söz başı "Der-beyân Beni Ad Padişahı" ismiyle başlar. Burada anlatılan kıssa 444-609. beyitler arasındadır. Padişah ömrü yetmişine dayanmış bir Mecûsidir. Rüyasında Hz. Muhammed'i gördükten sonra Müslüman olur, ölmeden önce 14 yaşındaki oğlu Mansur'a Müslüman olmasını vasiyet eder. Kıssada Mansur'un babasının ölümünün ardından tahta geçmesi, Müslüman oluşu, Medine'ye Hz. Muhammed'i görmeye gidişi ve orada başından geçen maceralar anlatılır. 609 ve 894. beyitler arasında ise Mihr ü Vefâ mesnevisi bulunur. Vefâ padişah olan babasının üçüncü ve en küçük oğludur. Padişah, oğullarına 3 küp miras bırakmıştır ancak hangi küp kime bırakılmış belli değildir. Babalarının yerine hangi kardeşin geçeceği de belirsizdir. Vezirler büyük, içi toprak dolu olan küpü büyük oğlana verirler ki taç ve taht, çetre ve hayme gibi padişahlığın sembolü olan unsurlar da ona verilerek padişah yapılır. İçinde at, koyun, deve gibi hayvan kemiklerinin bulunduğu küpü ortanca oğlana verirler, hayvanlar da bu ortanca oğlana kalmıştır böylece. 3. ve içi altın dolu olan küp ise küçük oğul olan Vefâ'ya kalır. Vefâ bu altınla halkı doyurur, borçlunun borcunu öder. Zamanla altınlar biter, etrafında kimse kalmaz. Üzülür, ağlar, Allah'a yalvarır, ona sığınır. Başka bir ülkenin padişahının yanına gidip onun için çalışmayı düşünür. Yolda tek varlığı olan yüzüğünü bir dervişe satarak azık alır. Bir şehirden geçerken bir remilci dükkânı görür. Remmâl onun için bir fal söyler. Bir şehre gideceğini, orada bir pınar göreceğini söyler. Pınarın yanında bir canavar vardır.

Vefâ'ya canavarın ardınca gitmesini söyler. Vefâ'yı altınlar dolusu bir hazine ve taht üstünde güzeller güzeli Mihri beklemektedir. Sonrasında ikisinin birbirine aşık olması ve başlarına gelenler anlatılır. Ancak macera tamamlanmamıştır. Devamında (74a) bulunan "İlâhî" kırmızı bir başlık halinde yazılmıştır.

"Hikayet-i Çoban ve Mûsa" kırmızı renkle yazılmış 4. söz başıdır. Hz. Musa Tur Dağı'na Allah'a dua etmeye gittiği bir gün koyunlarını otlatan bir çoban görür ve yanına gider. Çoban insanlardan, kalabalıktan kendini uzaklaştırmış, olanca samimiyetiyle Allah'a dua etmekte, ona seveceği sütü peyniri ikram etmek istemektedir. Onun için diktığı çarık ve kepenekten bahseder. Bunları duyan Hz. Musa çobana, öyle söyleme, der. Allah'ı bu saydıklarına muhtaç mı sanırsın, der. Çobanın yanından ayrıldıktan sonra Allah, kendisi ile tekellüm eden Hz. Musa'ya neden çobanı azarladığını sorar. Çobanın söyledikleri yanlış bile olsa samimiyetinden ötürü Allah'ın hoşuna gitmektedir. Hz. Musa'nın çobandan özür dilemesini ister. Hz. Musa'nın çobanla tekrar buluşup özür dilemesi ve çobanın da onu affetmesiyle kıssa sona erer. Bu kıssa 907 ve 952. beyitler arasında yer almıştır.

Beşinci söz başı "Hikayet-i Şehmân u Ömer"dir. Mesnevîde, Hz. Ömer'in oğlunun bir Yahudi'nin oyununa gelerek şarap içtiği, aldığı alkolün etkisiyle karşılaştığı bir kadınla zina ettiği ve bu kadından bir çocuğa sahip olduğu anlatılmaktadır. Bu durumu öğrenen Hz. Ömer'in zina edenin oğlu dahi olsa cezasını vermeye karar verdiğini görürüz. Bu suçun karşılığı olan hadd cezasını uygularken Hz. Ömer'in cezanın miktarıyla yetinmediğini, kendi oğlundan böyle bir günahın çıkması karşısında kahrolduğunu ve Allah'ın rızasını kazanmak için ceza miktarını her defasında artırdığını görmekteyiz. Bu cezalandırma işlemi sonrasında oğlu Şehman öldümüştür ve Hz. Ömer'e Hz. Ali vasıtasıyla Hz. Muhammed'den Allah'ın kendisinden razı olduğuna dair rüya yoluyla bir mesaj da gitmektedir. (Tan, 2014, s. 990) Hz. Ömer'in oğlu Şehman güzel sesli bir gençtir, mescitte Kuran okur, ahali Şehman'ı ve onun sesini dinlemeyi çok sever. Yine bir gün mescitte aşır okuduktan sonra evine dönerken bir cühudla karşılaşır. Adam, Şehman'a hasta mısın, rengin neden sarıdır diye sorar. Hasta olan Şehman'ı alıp evine götürür, ona ilaç olduğunu söyleyerek bir içecek verir. Şehman ilaç diye şarabı içer ve sarhoş olur. Eve dönüş yolunda bir kadınla zina eder. Aradan zaman geçtikten sonra bu kadın Hz. Ömer'e gelerek oğlunun kendisiyle zina ettiğini ve bir çocuğu olduğunu söyler. Bunu duyan Hz. Ömer hiddetlenir ve oğlunu çağırarak bu işin doğruluğunu teyit eder. Günahını kabul eden Şehman tövbe etmiştir ancak adaletin timsali olmuş babası onu affetmez, gerekeni yapmaya karar verir. Hikayenin devamında Şehman'a uygulanan 100 kırbaç cezası; Şehman'ın pişmanlığı; Hz. Ömer'in imanı ve evladına olan merhameti arasında kalışının büyük imtihanı ve herkesin çok sevdiği Şehman'ı kurtarmak için nasıl kendilerini perişan ettikleri anlatılır. Bu yürek parçalayan ama sonunda sonsuz mutlulukla taçlandırılan hikaye, eserimizde 952 ve 1051. beyitler arasında bulunmaktadır. Hikayemiz okuyana öğüt, yazarına dua ve Hz. Peygambere salavat ile sona ermiştir. 1060. beyitte şairimizin mahlası geçer ve ardından yazılan 6 dörtlülükle beraber metin tamamlanır.

2. Dâsîtan'ın İmlâ Özellikleri

Eser, Eski Anadolu Türkçesinin genel imla özelliklerini yansıtmakla birlikte birtakım imlâ kusurları görülmüştür. Eserde özellikle Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin yazımında olmakla birlikte birtakım yazım yanlışları dikkatimizi çekmiştir. Örneğin "naşib" kelimesi metnimizde "naşib" şeklinde, Farsça "pür" kelimesi ise "پ" şeklinde yazılması gerekirken "روپ" şeklinde yazılmıştır. 3 kez kullanılan "pür" kelimesi 1 kez aslına uygun yazılmıştır. "hışm" kelimesi 2 kez kullanılmış ancak biri aslına uygun olarak "h" ile yazılırken diğeri "h" ile yazılmıştır. Yine "yoksul" kelimesinde sızıcılaşma gerçekleşmiş ancak bu sızıcılaşma imlâda 1 kez "h" ile bir kez de "h" ile yazılarak bir belirsizlik oluşmuştur. Bu tür yazım belirsizlikleri çalışmamızda, ilgili sayfada dipnot olarak gösterilecektir.

3. Dâsîtan'ın Ses Özellikleri

3.1. Ünlüler

Metnimiz ünlü çeşitleri bakımından Türkçenin diğer tarihi devirlerinden farklı değildir. İmlâdan yola çıkarak belirlenen 8 ünlü bugünkü yazı dilimizde de mevcuttur.

a, e, ı, i, o, ö, u, ü

3.1.1. Ünlü Değişmeleri

a. i/é meselesi

Eski Türkçede kelime başında ve ilk hecede bulunan (i) ünlüsü diğer Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde olduğu gibi metnimizde de korunmuştur.

işitmek (115) (24 defa) / eşitmek (33) (3 defa)

iy (7) (4 defa) / ey (140) (15 defa)

virmek (4) (10 defa) / vermek (778)

yidi (55) / yedi (693)

yig (390) / yeg (633)

yigrek (883) / yegrek (634)

b. Değişme yoluyla ortaya çıkan (i) ünlüsü:

a, e> i

ay> ey> iy (7)

amtı> emdi> imdi (15)

çek- > çik- (22)

yaña> yeñe> yiñe (34)

c. Diğer ünlü değişmeleri

o> ö> ü yorı- > yöri-> yürü- (9)

ı> i yorı- > yöri-> yüri- (468)

o> ü tağ ol > degül (410)

o> ü> i tağ ol> degül> degil (50)

ö> e töpü > depe (333)

u> a ortu > orta (150), boğuz > boğaz (375)

3.1.2. Ünlü Uyumu

Bugün Türkçe kelimelerdeki ünlüler, kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık bakımından belirli bir uyum içerisinde bulunurlar. Kalınlık-incelik uyumu, Türkçenin her devrinde sağlam bir kaide olarak kendini gösterir. İstisnalar çok az olup, bunların büyük bir kısmı son zamanlarda ortaya çıkmıştır. Hâlbuki düzlük-yuvarlaklık uyumunun kaide haline gelebilmesi, ancak Osmanlının sonlarında mümkün olabilmektedir. Düzlük-yuvarlaklık uyumu kalınlık-incelik uyumuna göre zayıf bir durumdur. (Karahana, 1985, s. 45)

a. Kalınlık – İncelik Uyumu

Metnimizde Türkçe kök ve eklerde kalınlık-incelik uyumu iki ek dışında tamdır. (-kı/ -ki) aitlik eki, “kankı” (25) kelimesinde çok şekilliliğini muhafaza ederken “aradaki” (64), “yarınki” (1016) gibi örneklerde tek şekilli olarak görülmektedir. Ancak tek bir kelimedede “bağrırlardağı” (77) uyuma girdiği tespit edilmiştir.

Kalınlık-incelik uyumu bakımından bir istisna da (-ken) ekidir. (i-) fiilinin diğer çekimlerinde ekleşme sırasında uyum meydana gelirken (-ken) eki fonetik değerini muhafaza etmektedir: yaturken (569).

(ile) edatı ile (i-) fiili de ekleşme sırasında kalınlık-incelik bakımından kök ünlüsüne uyarlar.

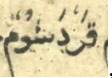
ağaçıla (104), altunla (126), anlarıyla (153), anuñla (401), atasıyla (122), barmağıla (185), bıçağıla (851), bulunmazdı (465), bulunurdu (434), kanıla (326), katıyımış (109), komayaydı (353), odıla (279), olmuşdı (453), olurdu (967), şanayduñ (453), şokardı (328), şorşalardı (348), tanrımıla (253), tapmağıla (501), tokmağıla (341), tururdu (548), tutaydım (921)varıdı (132), varurısam (654), yıkaydı (353), yoğıdı (768).

Bazı yabancı kelimelere eklenen Türkçe ekler ile kök arasında uyum sağlandığı görülmüştür:

bostanıdı (272), cānıla (36), dünyede (236), ğarażçun (538), hulkıdı (188), ışkıla (358), sultanıla (808).

Yabancı asıllı kelimelerin son ünlüsü ile Türkçe ekler arasındaki kalınlık-incelik uyumu şu örneklerde bozulmuştur: cömerdlıĝından (354), hurileründürür (741), sultaniken (309).

“kardeş” kelimesinin metinde 16 yerde “kardaş” şeklinde kalınlık-incelik uyumuna girdiği, iki yerde bu uyumu bozduğu görülmüştür.

kardeş (574) , kardař (631)

Aitlik eki -ki, -ken zarf-fiili ve -la ekleriyle uyuma girenler: ağacıla (104), anlarınla (151), atasıyla (122), bağırlardağı (77), katıyımış (109), varıdı (132).

b. Düzlük-yuvarlaklık uyumu

Diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi metnimizde de bu uyumun tam olarak sağlanmadığı görülmüştür.

3.1.2.1. Kelime Tabanlarında Görülen Yuvarlaklıklar

3.1.2.1.1. Eski Türkçeden beri yuvarlaklığını devam ettiren kelimeler

ađu (23), bellü (394) (<belgölüg), kirpük (683) (<kirpik ~ kirpük), yalıñuz (107) (<yalanguz), yavuz (412) (<yavız<yabız)

3.1.2.1.2. Ses düşmesiyle meydana gelen yuvarlaklıklar

delü (210) (<tilve < tilbe), kapu (94) (<kapıĝ), kulak (36) (<kulĝak), kuru (129) (<kuruĝ), şaru (231) (<sarıĝ), şapu (83) (<tapıĝ)

3.1.2.2. Eklerde Görülen Yuvarlaklıklar

3.1.2.2.1. Eski Türkçeden beri yuvarlaklığını devam ettirenler

İsimden isim yapma eki:

+lXk tanukluk (541), yavuzluk (584)

ağılık (617), cömerdlıĝ (354), hayāşuzluk (46), pādiřahlık (612), yalancılıĝ (296) gibi düz şekilli örnekleri de mevcuttur.

+sXz anlarsuz (159), añsuzın (793), ayaksuz (194), cansuz (211), dilsüz (114), elsüz (194), hayāşuzluk (46), issuz (822)

susuzın (26), cansız (210), imānsız (1065) gibi düz şekilleri de vardır.

Fiilden isim yapma ekleri:

-ĝu/ĝü kayĝu (64), sevgülü (67) (1 yerde -gi şeklinde geçmiştir: sevgi 439)

İlgi hāli eki:

-uñ, -üñ, -nuñ, -nüñ ařınıuñ (370), dertlerüñ (25), halkuñ (415), kiçisinüñ (39), odlaruñ (25), ölenlerüñ (75), sözlerinüñ (540), ulusınıuñ (39)

ecdādın řatuñda (96), buların birbirin (185), çıkanların yolu (897), dünyānın naşşın (899), Mūsā'nın sırrı (938), anın işi (941), çobanın yüzi (946), Tañrımnın dostı (949), anın ađvāli (1003), řehriñ içinde (125), iliñ pādiřāhu (502), seniñ peyniriñ (926), kimseniñ sırrı (950), kiřiniñ 'aybı (1058) gibi düz-dar şekilleri de mevcuttur.

Yön ekleri:

-ru/ -rũ berũ (20), girũ (58), kaçaru (199)

-aru/ -erũ içerũ (468), ilerũ (184)

Sıfat-fiil eki:

-duğ- /-dũk- bulduğı (83), didũklerin (485), komaduğın (583), olduğı (437)

Zarf-fiil eki:

-u/-ũ ağlayu ağlayu (427), diyũ (112), isteyũ (833), turugeldi (599)

Geniş zaman eki:

-ur/-ür bulunurıdı (434), irişür (105), utanuram (991), yalvaruram (1015)

gelür (197) (2 yerde “gelir” şeklinde geçmiştir: gelir geçer 904, geliriseñ 916)

girürse (403)

virürlerse (396) (3 yerde “virir” şeklinde geçmiştir.)

yatur (287) (Kafiyesi şatur. Ayrıca 1 yerde “yatur” şeklinde geçmiştir.)

Emir eki(teklik 3. şahıs):

-sun/-sũn almasun (543), görsũn (163), söylesũn (160), yaksun (25), yinsũn (151)

Ek ünlüsünün düz olduğı yerler: görsin (333), inilesin (1050), olmasın (319) (1 yerde olmasun 475), tuymasın (991), virsinler (1008), yarılğasın (36).

Bildirme eki:

-dur/-dũr adıdur (189), ağaçdur (129), ‘aşıkdur (943), dimiřdũr (380), rahmetdũr (13), sözidũr (32)

1 yerde düz ünlülü şekilde geçmiştir: nedir (926)

3.1.2.2.2. Dudak ünsüzlerinin tesiriyle meydana gelen yuvarlaklıklar**İyelik ekleri:**

-(u)m/- (ũ)m dımağum (1007), günāhum (49), hālũm (403) (1 yerde hālīm (1011) şeklinde geçmiştir.), hırşum (60), kullarum (311), tanuğum (538)

Düz şekilli örnekleri: bağrım (754), cānım (947), eksikligimi (947), evim (147), hālīm (1011), hāznelerim (300), himmetim (414), kulağım (257), meylim (47), nefsim (394), Rabbim (374), şāhım (424), yārenlerim (1017), yũrecũgim (1005).

-(u)muz/- (ũ)mũz dostumuz (267), içũmũz (74), kardeşumuz (881), sinũmũz (66), birbirimũz (1012) (1 yerde birbirimiz 734)

Zarf-fiil ekleri:

-up/-ũp bulmayup (369), çağırup (290), diyũp (149), haykırup (106), idũp (3), irmeyũp (69), isteyũp (756), işidũp (1572), turmayup (42), varup (154)

Sadece 2 yerde düzleşme görũlmüřtũr: yanıp (41), kaçıp (335).

-uban/-ũben aluban (469), çıkuban (40), ditreřũben (40), diyũben (251), içũben (26), sevinũben (365), şıçrayuban (107), tutuban (41), utanmayuban (992), yiyũben (177)

Ekin yuvarlak ünlüsünün düz olduğı örnekler: açıban (711), şalıban (643), yalvarıban (998)

Görülen geçmiş zaman eki (teklik 1. Şahıs):

-dum/-dũm başladum (28), geçürdũm (45), işledũm (419), şığındum (318), yañıldum (418)

Ekin uyuma bağlandığı örnekler: bağışladım (948), çıkdım (988), dikdim (919), gezdim (383), kıldım (940) (2 yerde “kıldum”; 2 yerde “kıldım” şeklinde geçmiştir.), tutayıldım (721).

Emir ekleri (teklik ve çokluk 1. şahıs):

-ayum/-eyüm Ekin yuvarlak ünlülü hâline rastlanmamıştır.

aşayım (222), düşeyim (247), eydeyim (696), geleyim (222), getüreyim (777), göreyim (259), olayım (309), varayım (772), yakılayım (247)

-alum/-elüm atalum (234), çıkaralum (225), diyelüm (76), getürelüm (181), yiyelüm (735)

Teklik 1. şahıs emir ekinde ekin yuvarlak ünlüsü tüm örneklerde düzleşmişken çokluk 1. şahıs emir ekinin ünlüsü dönemin özelliğine uygun olarak yuvarlaktır, düz haline rastlanmamıştır.

Şahıs eki (çokluk 1. Şahıs):

-uz/-üz, -vuz/-vüz bilürüz (582), bulavuz (182), çekiserüz (732), dirüz (9), düşiserüz (734), umaruz (90)

Bildirme eki: (çokluk 1. Şahıs):

-uz/-üz bid'atlerüz (12), ümmetüz (9), yâruz (495)

Görülen geçmiş zaman eki:

-duñ/düñ alduñ (653), bakmaduñ (942), duymaduñ (707), kağıduñ (939), okıduñ (984), şanayduñ (453)

En ünlüsünün düz olduğu örnekler: bağıduñ (386), dilenigeldiñ (632), kaldıñ (900), olugeldiñ (384), şıdıñ (204)

-duğ/-dük işitdük (829), yandurmaduğ (279)

-duñuz/-düñüz gitdüñüz (610), söyledüñüz (494)

Emir eki (çokluk 2. Şahıs):

-ñuz/-ñüz, -(u)ñuz/-(ü)ñüz bağışlañuz (1017), görünmeñüz (765), işleñüz (1017), koñuz (259)

3.1.3. Ünlü Düşmesi

Metnimizde ünlü düşmesi olayının görüldüğü örnekler şunlardır:

ağzından (286) (<ağzından), alnına (185) (<alınına), ayruk (116) (<ayırık), bağına (47) (<bağına), beñze- (29) (<beñiz-), beñziñ (906) (<beñziñ), besle- (704) (<besigle-), beynisine (339) (<beynisine), birbiri (127) (<biribiri), boynına (198) (<boyunına), burnın (338) (<burunun), çevresinde (270) (<çeviresinde), çığırgan (896) (<çığırgan), degşirür (292) (<değişirür), dirlik (679) (<dirilik <tiriglik), ditreşüben (40) (<titire-), eydivirgil (378) (<eydivirgil), eydür (108) (<eyitür), eytgil (807) (<eyitgil), gögsi (681) (<kögüzi - kögüsi), gönlek (726) (<köñüle), gönümüz (86) (<gönümüz), göynür (32) (<göyünür), inlesin (30) (<inile-), iletin (374) (<iletin), karnıñ (400) (<karnıñ), kavşuruban (491) (<kavşuruban), kimse (125) (<kimise), oğlından (18) (<oğulından), oynar (791) (<oyun+a-), oynına (708) (<oyunına), toğrı (204) (<toğuru), üzre (586) (<üzere), uykuya (1036) (<uyuku<udıku), yağrın (997) (<yağır), yañılış (388) (<yañılış), yarılığasın (36) (<yarılığa-), yoğrılmış (531) (<yoğurılmış), yüğrişürler (489) (<yüğrişürler).

“ile” ve “içün” edatları ile “i-“ yardımcı fiili eklettikten sonra baştaki ünlülerini düşürürler. Metnimizde bu durumun birçok örneği vardır. Bazı beyitlerde vezin gereği bu ünlülerde düşme olayı görülmemiştir:

almazsañ (393) (<almaz iseñ), anlaruñla (151) (<anlaruñ ile), anuñçün (382) (<anuñ için), anuñla (401) (<anuñ ile), benümçün (534) (<benüm için), bilmezdi (230) (<bilmez idi), bizimle (120) (<bizim ile), dilerseñ (358) (<diler iseñ), dükenmezdi (431) (<dükenmez idi), esirgemezdi (554) (<esirgemez idi), geçürürken (502) (<geçürür iken), gelürse (402) (gelür ise), giderdi (427) (<gider idi), haqqıçün (55) (<haqqı için), hâliyle (464) (<hâli ile), Hasanla (475) (<Hasan ile), komayaydı (353) (<komaya idi), itdümse (208) (<itdüm ise), iderseñ (393) (<ider iseñ), ideydi (285) (<ide idi), okursa (102) (okur ise), oldıysa (440) (<oldu ise), olupdı (449) (<olup idi), şorsaldı (348) (<şorsalar idi), şerbetiyle (88) (<şerbeti ile), yaturken (569) (<yatur iken).

Bunların yanı sıra “eyit-“ ve “ilet-“ fiilleri metnimizde iki şekilli kullanılmıştır. “eyt-“ ve “ilt-“ şekilleri kullanılırken (i) ve (e) ünlüsü düşmüştür. “ilet-“ metnimizde 7 kez geçerken “ilt-“ 6 kez geçmiştir. “eyit-“ ve “eyt-“ fiillerinin her ikisi de metnimizde 11 kez geçmiştir.

3.1.4. Ünlü Türemesi

Metnimizde, bazı ekler ile yabancı asıllı kelimelerde görülen bir ses olayıdır.

-ıraq/-irek (>-raq/-rek) yigirek (18)

Arapça asıllı şu kelimelerde genellikle asli şekil kullanılmakla birlikte bazı yerlerde vezin gereği ünlü türemesi hadisesi gerçekleşmiştir:

‘aıkl (692) (6 kez), emir (606) (3 kez), ‘aşır (969) (2 kez), kavim (914) (1 kez), remil (836) (2 kez), şehir (830) (3 kez), şükür (2) (4 kez).

Metnimizin harekeli imlâsından hareketle Türkçe söyleyişe uygun okuduğumuz şu Farsça kelimelerde ünlü türemesi gerçekleşmiştir:

âşikâr (435), dāsītān (28), dositān (28), derdimend (43), Kirdigār (389) (<Kird-gār), şehir (830), zehir (343)

3.1.5. Ünlü Birleşmesi

Ünlü birleşmesi, ünlü ile biten ve ünlü ile başlayan iki kelimenin birleşmesi sırasında ortaya çıkan bir hadisedir.

ancağ (53) (<anca+oğ), kendüzine (454) (<kendü özüne), nesne (308) (<ne+ise+ne), neylesün (160) (<ne eylesün), nicitdüh (109) (nice itdüh), niçün (586) (<ne için), nide (141) (<ne ide), nidem (54) (<ne edeyim), niredensin (499) (<ni aradansın), nitmek (529) (<ne itmek), nola (90) (<ne ola), şimdi (387) (<uş+imdi), şol (64) (<şu+ol< uş+ol), şöyle (333) (<şu öyle< uş öyle), şuradan (925) (<şu+aradan)

(u-) iktidar fiilinin metnimizdeki ekleşmiş örneklerinde de aynı ses olayı görülmektedir:

gelimez (233) (<geli umaz), göremezdü (915) (göre umazdu), hakkıçün (57) (<hakkı için), kırtaramaz (214) (<kırtara umaz), viremedi (116) (<vire umadı).

Sonuç

1. Bu çalışma Derviş İvaz’ın *Dāsītān* adlı eseri üzerine hazırlamakta olduğumuz yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

2. Derviş İvaz’ın *Dāsītān* adlı eseri Eski Anadolu Türkçesinin dil bilgisi özelliklerini yansıtmaktadır. Bu özelliklerden bazıları şunlardır:

Eski Anadolu Türkçesinde kalınlık-incelik uyumu iki ek dışında uygulanır. Bu ekler -kı/ -ki aitlik eki ve -ken zarf-fiil ekidir. Bu eklerin birçok eserde uyuma girdiği görülür. -kı/ -ki aitlik eki metnimizde “kankı” (25) kelimesinde çok şekilliliğini muhafaza ederken “aradaki” (64), “yarıncı” (1016) gibi örneklerde tek şekilli olarak görülmektedir. Ancak tek bir kelime “bağrılardağı” (77) uyuma girdiği tespit edilmiştir. -ken eki ise fonetik değerini muhafaza etmiştir: yaturken (569)

Bazı yabancı kelimelere eklenen Türkçe ekler ile kök arasında uyum sağlandığı görülmüştür: dünyede (236)

Yabancı asıllı kelimelerin son ünlüsü ile onlara getirilen Türkçe ekler arasındaki kalınlık-incelik uyumunun bozulduğu görülmüştür: sultaniken (309)

Eski Anadolu Türkçesi bazı eklerin sürekli yuvarlak ünlülü bazılarınansa sürekli düz ünlülü olduğu bir devirdir (Gülsevin ve Boz, 2010, s. 40). Metnimizde de bu uyumun tam olarak sağlanmadığı görülmüştür: aınsuzın (793), sevgülü (67), yalvaruram (1015), yinsün (151).

Bir ses olayı olan ünlü düşmesine metnimizden şu kelimeler örnek teşkil eder: alınına (185) (<alınına), beynisine (339) (<beyinisine), çevresinde (270) (<çeviresinde), gönlek (726) (<könülek), eytil (807) (<eyitgil), ditreşüben (40) (<titire-), toğrı (204) (<toğuru), yağrın (997) (<yağır)

Ünlü türemesi metnimizde bazı ekler ile yabancı asıllı kelimelerde görülen bir ses olayıdır. Yabancı asıllı kelimelerde genellikle asli şekil kullanılmakla birlikte bazı yerlerde vezin gereği

ünlü türemesi hadisesi gerçekleşmiştir: ‘akıl (692) (6 kez), emir (606) (3 kez), âşikâr (435), derdimend (43).

Ünlü birleşmesi, ünlü ile biten ve ünlü ile başlayan iki kelimenin birleşmesi sırasında ortaya çıkan bir hadisedir. Metnimizde ünlü birleşmesinin görüldüğü birkaç örnek: ancak (53) (<anca+ok), kendüzine (454) (<kendü özine), nicitdün (109) (nice itdün), nidem (54) (<ne edeyim); (u-) iktidar fiilinin metnimizdeki ekleşmiş örneklerinde de aynı ses olayı görülmektedir: gelimez (233) (<geli umaz), göremezdü (915) (göre umazdu), kırtaramaz (214) (<kırtara umaz), viremedi (116) (<vire umadı).

3. Derviş İvaz’ın Dâsîtân eseri Eski Anadolu Türkçesinin imlâ özelliklerini yansıtmakla birlikte şu imlâ kusurları dikkatimizi çekmiştir: “naşib” (ن ا ص يب) kelimesi metnimizde “naşib” (ن ا ص ب) şeklinde, Farsça “pür” kelimesi ise “ر پ” şeklinde yazılması gerekirken “ر و پ” şeklinde yazılmıştır. 3 kez kullanılan “pür” kelimesi 1 kez aslına uygun yazılmıştır. “hışm” kelimesi 2 kez kullanılmış ancak biri aslına uygun olarak “h” ile yazılırken diğeri “h” ile yazılmıştır. Yine “yoksul” kelimesinde sızıcılışma gerçekleşmiş ancak bu sızıcılışma imlada 1 kez “h” ile bir kez de “h” ile yazılarak bir belirsizlik oluşmuştur.

4. Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait gün yüzüne çıkmamış eserlerden biri olan *Dâsîtân*, hazırlamakta olduğumuz yüksek lisans çalışmamızla bilim dünyasına kazandırılacaktır.

Kaynakça

Ercilasun, A. B. (2009). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ.

Gülsevin, G. ve Boz, E. (2010). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karahan, L. (1985). *Erzurumlu Darîr Kıssa-i Yûsuf (Yûsuf u Züleyhâ)*. Ankara: TDK Yayınları.

Tan, B. (2014). *Hazret-i Ömer’in adaleti: Dâsîtân-ı Şehmân*. Turkish Studies, Volume 9/6 Spring, 989-1004.

Timurtaş, F. K. (2012). *Eski Türkiye Türkçesi*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Timurtaş, F. K. (1976). *Küçük eski Anadolu Türkçesi grameri*. Türkiyat Mecmuası, Cilt 18, 331-368.

Timurtaş, F. K. (1992). *Türk dünyası el kitabı ikinci cilt dil-kültür-sanat*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.

Türk, V., Arslan Erol, H., Gülsevin, G., Durgut, H. ve Ceritoğlu, M. (2013). *XIV-XV. yüzyıllar Türk dili*. Vahit T. ve Erdoğan B. (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.